

2

Olevik

Max

„Sa haised nagu bensiinjaam!“

Maxi üks silmalaug võbeleb. *Ai!* Ta paneb silma uuesti kinni.

See tegi väga haiget, mis tähendab, et kell peab olema liiga vähe. Võib-olla on isegi alles öö.

Tema kõrval voodis hüppab üles-alla ta väike nõbu Sture.

„Miks sa haised nagu bensiinjaam? Kas sa oledki bensiinjaam? Siis ma võin sinu juures tankida. TUUT-TUUT!“

Lapse huilgamine teeb Maxi kõrvadele haiget ja Max sirutab käed välja, tõstab Sture voodist maha.

„Bensiinjaam ei ole veel lahti,“ pomiseb ta. „See avatakse hiljem.“

„Millal?“

„Ee ... kahe tunni pärast.“

„MIDA? Siis on kell ju kaksteist! Milline bensiinjaam avatakse alles kell kaksteist?!“

„Minu oma.“

Max proovib eirata pulseerivat peavalu, aga see on võimatu. Mis kell ta öösel koju jõudis? Kindlasti liiga hilja. Arvatavasti mitu tundi hiljem kui *liiga hilja*.

„Sture, lõpeta Maxi piinamine!“ kuuleb ta oma tädi hüüdmast.

„Ma lihtsalt tangin,“ vastab Sture.

„Hiljem tangid.“

Pettunult marsib Sture välja külalistetoast, kus Max voodis lamab ja haliseb. *Ei tea, kas silmade avamine teeb ikka veel haiget?* Ta teeb katset. *Ai!* Jah, teeb küll. Aga siis jõuab miski talle kohale. Mida Sture äsja ütles? *Siis on kell ju kaksteist.* Kas ta tegi lihtsalt nalja? Ta arvutab. See peab ju tähendama ... Max ajab silmad pärani, haarab telefoni. Ekraanil helendab arusaamatu numbrikombinatsioon 10.05.

„Kurat võtaks!!!“

Max kargab voodist üles, tirib selga eilse valge särgi ja tormab külalistetoast välja. Köögis istub kergitatud kulmudega ta tädi Nettan. Sture istub tal süles.

„Bensiinijaam vannub,“ ütleb väike nõbu rangelt.

„Ma kuulsin,“ vastab Nettan. „Jääd tööle hiljaks?“

Max võib vanduda, et märkab tädi suunurgas naeratust, samal ajal kui ta hääles kõlab sügav pettumus. Seda ta oskab, ta tädi – naeratada pettumusest hoolimata. Ta on seda ka palju harjutanud.

„Miks sa mind üles ei ajanud?“

„Ma arvasin, et sul on täna vaba päev. Sul vahel ju on.“

„Mitte täna, täna on ... kuradi kurat.“

„Bensiinijaam vannub jälle.“

Sture kortsutab otsmikku ja vaatab teda halvaksapanuga.

Max tormab vannituppa, peseb vähem kui kümne sekundiga hambad ja kargab siis esikusse. Kas ta jõuab Uberi tellida? Jah, nii ta peab tegema. Jala ei jõua ta ju elu sees kontorisse, kuigi see on ainult mõne kvartali kaugusel. Ta mõirgab tädile ja Sturele nägemist ning jõuab just kuulda väikese nõo sõnu, enne kui peene juugendmaja treppidest alla tõttab.

„Bensiinijaam on lahti!“

Ta annab autojuht Dimitrile äpis viis täрни viiest ja on tänulik, et ta meest viimasel ajal meetril täis ei oksendanud. Ta astub kõnniteele ja tunneb, kuidas Östermalmstorgi sigin ja sagin ta endasse neelab. Autod tuututavad, üks tädi, kel kaks neljajalgset tolmulappi nõõri otsas, põrkab vastu ta selga ja keegi tõre ärimees tingib turumüüjaga roosikimbu üle.

Issand jumal, kuidas ta selle üle elab?

Max koperdab õige majani, toksib koodi sisse ja vajub vastuvõtulauda, kus teda tervitab Linnea. Ta on maailma kõige tore-dam tüdruk ja on võimalik, et nad ühel konverentsil kunagi veidi flirtisid, mis oli väga rumal otsus, sest nüüd peavad nad kohtuma pea igal hommikul.

„Tere hommikust,“ ütleb alati positiivne Linnea ja särab nagu tuumajaamaõnnetus.

„Hommik.“

„Jäid tööle veidi hiljaks?“

„Võib ka nii öelda ... Kuidas ma välja näen?“

„Nagu kahel jalal kõndiv kuiv martiini.“

„Aitäh, küll sa oled armas.“

Max ei kavatse selle tüdrukuga enam kunagi flirtida. Kes üldse flirdib vastuvõtutöötajatega? Mingi vanamees Hollywoodi filmis. Max on kolmkümmend kaks, kindlasti mitte mingi vanamees. Igatahes mitte veel. Ta kiirustab vastuvõtust läbi ja mööda pikka koridori edasi. See siin on traditsioonidega paik ja tegelikult on veidi naljakas, et ajaleht STHLM-guiden tegutseb just siin. Inimesed, kes seda peamiselt kodulehel ja sotsiaalmeedias tegutsevat väljaannet loevad, on pigem hipsterid, kes elutsevad teispool vett. Södermalmil. Max on siin töötanud peaaegu kolm aastat, restoranivaldkonna

toimetajana. See kõlab veidi toretsevalt ja seda see muide ongi, aga see ajaleht on alati keskendunud linna ööelule. Sihtgrupp on varakad noored, kes ei ole veel lapsi saanud ja tahavad teada, kus vaadata kunsti, kus süüa ja kus hiljem jookke tarbida. Max tunneb, kuidas higi mööda ta selga alla voolab ja särk ihu külge kleepub. Ta ligineb suurele konverentsiruumile, mille aknad avanevad Östermalmstorgi poole. Ruumile on antud nimeks Latikas. Kõikidel siinsetel konverentsiruumidel on nimi ja need kõik on ristitud mõne kalaliigi järgi. Kindlasti otsustati see mingil teisel konverentsil, kus juhtkond jagati rühmadesse nende isiksust kirjeldavate värvide kaupa ja kus nad pärast saunas üksteisele näpukat tegid.

Suured klaasüksed katavad nüüd terve ta nägemisvälja ja Max näeb, et kogu toimetus istub seal. *Mamma Mia!* Pulsuksleb randmetes. Ta oleks pidanud haigusega koju jääma või midagi nii. Kõik seal sees on nii korralikud. Ta pilk peatub Isal. Naine on ajakirjas uus reporter ja tal on kogu kuulsuste kogukond täieliku kontrolli all. Ja ta näeb alati nii klanitud välja. Lõhnab pesuloputusvahendi ja energia ja marmorist lauaplaadi järele. Tal on sellised roosilised põsed, mille saab siis, kui alustada iga hommikut üleöö ligunenud kaerahelveste ja kerge trenniga, mis koosneb väljaastetest kuni Sörmlandi maakonnani ja tagasi.

Kuna maailm keerab talle üldiselt kogu aeg käru, kääksub üks eriti valjult, kui Max selle ettevaatlikult lahti teeb. Umbes nagu ütleks: „TERE-TERE, SIIN MA OLEN NELIKÜMMEND MINUTIT HILINENULT.“ Peatoimetaja Gabbi aga isegi ei vaata Maxi poole, kui ta klaasseinte ja toolide vahel liigub. Kolleegid nihutavad ennast kohmakalt, et ta jõuaks vaba toolini. Ta lähim kolleeg Amir naeratab põgusalt, kui nende pilgud kohtuvad.

Alles siis, kui Max maha istub ja endale laual seisvast kannust kohvi ja piima valab, näeb ta, mis on kirjas seinal oleval suurel ekraanil. Pealkirja mustad tähed püüavad ta pilku ja ta tõmbub üle keha külmaks: ümberkorraldused.

Appi! See sõna ei tähenda kunagi midagi head. See tähendab vähenenud sissetulekuid. Mis tuleb vastu võtta kulude vähendamiseks. Max vaatab vaikselt ringi. Kes siinistujatest lahti lastakse? Ta mõtleb spontaanselt Josefine'i peale. Ta on armas ja kirjutab täiesti rahuldavalt, aga ta on katseajal. Ja peamiselt tegeleb ta kodulehega ja nii. See on karm ala. Kärbetest on räägitud sellest ajast peale, kui Max ajakirjandusse tuli. Kõik väljaanded ripuvad juuksekarva otsas, mis võib iga hetk katkeda. Eriti ajakirjad. Ajalehtedel läheb paremini, aga ka nemad peavad tegelema sotsiaalmeedia ja interneti lõputu tasuta sisu pakkumistega.

„Nojah, kas kellelgi on küsimusi?“ küsib Gabbi.

Kümmekond inimest laua taga vaikib. Max saab aru, et on saabunud matustele. Vähemalt selline tunne on. Keegi ei ütle midagi. Isegi mitte Gunnar, fotograaf, kes on töötanud siin ... ajalehtede leiutamisesest saati. Ta peab olema kuuekümne ligi, mõtleb Max.

„Me räägime praegu juhtkonnaga ja proovime selle võimalikult kiiresti läbi viia,“ ütleb Gabbi. „Neid, keda see asi puudutab, informeeritakse lähinädalate jooksul. Ma pean veel kord avaldama kahetsust, et niimoodi on läinud. Aga kahjuks ei ole meil teist valikut.“

Ta libistab pilguga üle kõigi ruumisviibijate. Kõigi peale Maxi.

„Nõndaks, asume siis jälle tööle.“

Inimesed tõusevad toolidelt ja Max võtab lonksu kohvi. Ta teeb grimassi, kohv ei maitse hästi, aga tal on energiat vaja.

Mõni kuu tagasi vahetati igasugune piim ettevõttes kaerajoogi vastu välja, osana jätkusuutlikkuse arendamisest. Selles toimetuses lendavad kõik üle nädala New Yorki, aga lehmapiim on muidugi potentsiaalne oht Golfi hoovusele. Pea valutab ikka veel, nagu oleks keegi selle kruustangide vahele pitsitanud. Ta hakkab just püsti tõusma, kui Gabbi lehvitab. See lehvitus tähendab, et Max ei läheks kuhugi. Ta jääb istuma ja higistama, samas kui kolleegid lahkuvad Latikast. Max on Gabbit alati veidi kartnud. Ülemus on neljakümne ümber, alati eeskujulikult riides kivikõva ärinaine. Ta elab siin lähedal korteris, mis kunagi oli ajakirjas Elle Decoration. Korter on nii suur, et reportaaž võttis enda alla pool ajakirja.

„Jajah, Max, sina.“

„Tere hommikust, Gabbi.“

Max võtab lonksu kohvi. Selle on teinud vastuvõtutöötaja Linnea ja ta ei ole selles eriti hea. Kuigi kohvi valmistamine enam-vähem kuulub vastuvõtutöötaja töö hulka.

„Mõnel oli hiline hommik,“ ütleb Gabbi. „Kas eile jäid hilja peale?“

Max ajab end toolil veidi rohkem sirgu.

„Kuule, anna andeks ... ma tean, et oleme sellest varem rääkinud. Vasastanis, restoran Tranani kõrval avati uus veinibaar. Jäin veidi hilja peale, superrumal, ma tean. Aga artikkel tuleb ...“

„See oli kohustuslik koosolek, Max. Meil on siin üsna vabad tööajad. Sa tead seda. Aga see koosolek ei olnud vabatahtlik.“

„Ma tean ja ...“

„Ja põhjus, miks see koosolek oli kohustuslik, on see, et me tahtsime rääkida ümberkorraldustest ajalehes. Praegu on rasked ajad, me müüme peaaegu ainult digitaalset reklaami ning Instagram ja tantsivad kaheteistaastased Tiktokis

konkureerivad meid üle. See on hullumeelne, aga kahjuks tõsi. See mõjutab ju kogu ajakirjandusvaldkonda ja on seda teinud varsti juba kümme aastat. Ja ka meie peame tegema kärpeid. Seepärast peame ametiühinguga vestlusi nelja ametikoha kaotamiseks.“

Max noogutab. Oeh, nii kurb. Ta mõtleb veel korra sellele, keda see mõjutab. Võib-olla on ka kunstiosakonna Lisa tulevik tume? Ta on tore, aga enneolematult aeglane. Või äkki tootmisosakonna Torbjörni oma? Ta on vahva ja on töötanud lehes alates tööstusrevolutsioonieelsest ajast, aga talle meeldib teha seksistlikke nalju ja ta käed hakkavad pärast mõnda õlut oma elu elama, on Max kuulnud rohkem kui korra. Või äkki Linnea? Nagu öeldud, oleks tore, kui ei peaks teda igal hommikul vastuvõtulauas kohtama.

„Kui kahju,“ ütleb ta. „Kas ma saan kuidagi aidata? Äkki võiksin asjasse puutuvatega rääkida?“

Gabbi kergitab imestunult kulmu.

„Kuidas palun?“

„Jah, tähendab ... ma mõtlesin, et juhul, kui sa vajad tuge. Ma võin ju kriisi korral üsna hea olla.“

Gabbi näeb välja, nagu räägiks Max mingis tundmatus keeles.

„Kulla Max,“ ütleb ta kuival häälel, „mina olen siin ülemus. Mina räägin asjasse puutuvatega. Nagu praegu.“

Maxi kohvitassi hoidev käsi peatub poolel teel suu juurde. Ta naeratab Gabbile.

„Praegu? Kas sa hakkad seda praegu tegema?“

„Jah, ma teen seda just praegu. Sina oled üks neist, kes peab kahjuks ametist lahkuma.“

Ruumis valitseb mõnda aega vaikus. Peavalu kruvitakse veel nõksu võrra tugevamaks, see pulseerib meelegahtades.

Issand, kui taktitundetü Gabbist sellisel silmapilgul nalja visata. Max naerab ja sügab pead.

„Miski teeb nalja või?“ küsib Gabbi.

„Jah, tähendab ... sa teed ikka nalja?“

„Ei.“

„Kas mina olen üks neist, kes peab minema?“

„Jah.“

„Aga ...“

Max ei saa seda otse välja öelda. See kõlaks liiga kohutavalt. Ta jätaks endast suurejoonelise idioodi mulje. Aga ... Gabbi saab ju ikkagi aru, et Max on üks vähestest töötajatest, tänu kellele ajaleht üldse püsti püsib?

„Kas sa mõtled seda tõsiselt, Gabbi?“

„Jah, Max. Mul on väga kahju, seda teadet ei ole tore edasi öelda. Sa oled viimased kolm aastat olnud fantastiline lisandväärtus ja ma ...“

„Mu viimast restoraniarvustust on loetud üle saja tuhande korra. Paljud mu tekstid küündivad selliste numbrite ligidusse. Ja meie teised ajakirjanikud saavutavad umbes poole sellest, kui sedagi. Ma ... ma arvasin, et Guiden sõltub minu restoraniarvustustest.“

„Sa oled olnud populaarne lisandväärtus. Ja sa ...“

Gabbi piilub läbi ukseakna, kontrollides, ega keegi salaja ukse taga pealt ei kuula.

„Sa *oled* keegi. Sa tead seda, me teame seda. Sul on nime, Max. Siin pealinnas on sul nimi. Inimesed armastavad sind ja sa kirjutad toredaid tekste. Aga sinuga on ka üsna raske koos töötada. Sa ei kirjuta oma artikleid õigeaks ajaks valmis, sa jääd pidevalt hiljaks, sa pidutsed liiga palju ... sa oled lohakas.“

Max neelatab.

„Lohakas?“

„Jah, lohakas. Ja mul on kahju, Max, sa tõesti meeldid mulle, aga meie uus organisatsioon vajab kullatükke. Inimesi, keda saab usaldada.“

„Aga ... kas küljenduse Lisa jääb alles? See, kes iga kolme sajandi tagant küljendab pool lehekülge?“

„Ma ei saa öelda, keda kärped veel puudutavad.“

„Ja tootmisosakonna Torbjörn? Ta on ju kahel jalal kõndiv *MéToo*-artikkel, jumala eest. Kas tema võib teie fantastilisse organisatsiooni alles jääda? Siis te võite ju Harvey Weinsteini* personaliosakonna juhiks palgata.“

„Max ...“

„Ja müügiosakonna Omar, kas sa tead, mitu suitsu ta päevas tõmbab? Kaheksakümmend protsenti oma tööajast veedab ta suitsunurgas. Ja siis sööb ta lõunaks kala, mida soojendab lõunasöökla mikros. Nagu – kes nii teeb?“

Max jääb vait. Kui ta alla kohvitassi peale vaatab, saab ta aru, et see väriseb kergelt. Üks põsk tõmbleb, nagu see aeg-ajalt teeb. Ta ei suuda nutta, pole kunagi suutnud, isegi väiksenä mitte. Selle asemel tõmbleb lihtsalt põsk. Ta saab aru, millega just hakkama sai. Rääkis halvasti oma kolleegidest, proovis veenda oma ülemust hoopis neile kinga andma. Kes kurat niimoodi teeb? Millega ta ometi tegeleb?

Gabbi sirutab käe üle laua, puudutab sõrmedega Maxi sõrmenukki. Naise ihu on soe. Naljakas, Max on alati arvanud, et Gabbi on selline inimene, kelle käed on jääkülmad.

* Harvey Weinstein – endine Ameerika filmitegija, kes mõisteti 2020. aastal süüdi seksuaalkuritegudes.

„Max. Võib-olla on meil tulevikus sulle muid ametikohti pakkuda. Aga hetkel peame sinuga töösuhte lõpetama. Ja kuule – ära saa nüüd valesti aru, aga sa pead, kurat võtaks, *get your shit together**.“

*

Kui Max jälle tänavale astub, on kõik samamoodi nagu pool tundi tagasi.

Lillemüüja vaidleb valjult uue kliendiga. Vastu kõnnib noor tüdruk, kaheksa sagris koera nööri otsas, ja Foodora toidukuller muristab mopeediga mööda.

Max vahib otse üle Östermalmstorgi väljaku, kuhu on vana Östermalmshalleni asemele üles seatud suur klotsikujuline ehtis. Ta keerab aeglaselt pead, vaatab, kuidas Nybrogatan lookleb alla Strandvägeni ääres sätendava vee poole. Pea valutab endiselt, ent valust hoolimata on ta keha tuim. Peaaegu jäik. Ajutiselt koomas. Max pilgutab silmi, võtab telefoni. Helistab esimesele inimesele, kes talle pähe tuleb.

„Tšau, Max, ma lähen just koosolekule, kas ma võin sulle pärast seda helistada?“

August, ta lähim sõber, tundub stressis olevat. *Kas mina olen veel kunagi stressis?* mõtleb Max.

„Muidugi,“ vastab Max. „Asi on lihtsalt selles, et ma ... ma arvan, et mind lasti just lahti.“

„Misasja?“

„Ma ...“

Max ei ütle rohkem midagi. Selle asemel pöörab ta ringi ja oksendab otse munakivisillutisele.

* *Get one's shit together* – ennast kokku võtma (vulg. ingl k).